

Lapsen asemaa vahvistamassa Lapsenhuoltolain uudistaminen

Katja Niemelä

Helsinki

- Lapsenhuoltolain uudistaminen pääministeri Juha Sipilän hallitusohjelmassa
- Työryhmän tehtävänä oli arvioida, miltä osin lapsen huoltoa ja tapaamisoikeutta koskevassa laissa ja sen soveltamisessa todetut epäkohdat on välttämätöntä ja tarkoituksenmukaista korjata lakia muuttamalla sekä valmistella tarvittavat lakiehdotukset.
- Työskentelyn lähtökohtana oikeusministeriössä laadittu muistio lain soveltamisessa tietoon tulleista ongelmista ja uudistamistarpeista, muistiosta saatu lausuntopalaute sekä verkkokeskustelusta saatu palaute.
- Toimikausi 3.10.2016-31.8.2017
- Laaja seurantaryhmä

Yleiset säännökset

1 § Lapsen huolto

- Lapsen huollon tarkoituksena on turvata lapsen tasapainoinen kehitys ja hyvinvointi lapsen yksilöllisten tarpeiden ja toivomusten mukaisesti.
- Huollon tulee turvata myönteiset ja läheiset ihmissuhteet erityisesti lapsen ja hänen vanhempiansa välillä. *Myös muita lapselle tärkeitä ihmissuhteita on vaalittava.*
- Lapselle tulee turvata hyvä hoito ja kasvatus sekä lapsen ikään ja kehitystasoon nähden tarpeellinen valvonta ja huolenpito.
- Lapselle on pyrittävä antamaan turvallinen ja virikkeitä antava kasvuympäristö sekä lapsen taipumuksia ja toivomuksia vastaava koulutus.

- *Lasta on suojeltava kaikenlaiselta ruumiilliselta ja henkiseltä väkivallalta, huonolta kohtelulta ja hyväksikäytöltä.*
- Lasta tulee kasvattaa siten, että lapsi saa osakseen ymmärtämystä, turvaa ja hellyyttä.
- Lasta ei saa alistaa, kurittaa ruumiillisesti eikä kohdella muulla tavoin loukkaavasti.
- Lapsen itsenäistymistä sekä kasvamista vastuullisuuteen ja aikuisuuteen tulee tukea ja edistää.

2 § Tapaamisoikeus

- Tapaamisoikeuden tarkoituksena on turvata lapselle oikeus *luoda ja säilyttää myönteinen ja läheinen suhde* vanhempansa, jonka luona lapsi ei asu. *Tapaamisoikeuteen kuuluu, että lapsi saa ajoittain olla tämän vanhemman luona tai tavata tätä muualla taikka pitää tähän yhteyttä muulla tavoin.*
- *Lapsen kummankin vanhemman on omalta osaltaan myötävaikutettava tapaamisoikeuden toteutumiseen.*
- *Vanhemman on kasvatustehtävässään vältettävä kaikkea, mikä on omiaan aiheuttamaan haittaa lapsen ja toisen vanhemman väliselle suhteelle.*

4 § Huoltajan tehtävät

- Huoltajan tehtävänä on turvata lapsen kehitys ja hyvinvointi siten kuin 1 §:ssä säädetään.
- Huoltajalla on oikeus päättää lapsen hoidosta, kasvatuksesta, *koulutuksesta*, asuinpaikasta, *harrastuksista* sekä muista henkilökohtaisista asioista.

Lapsen osallisuuden vahvistaminen

Huoltajien tehtävät LHL 4 §

- Ennen kuin huoltaja tekee päätöksen lapsen henkilökohtaisessa asiassa hänen tulee keskustella asiasta lapsen kanssa.
- Päätöstä tehdessään huoltajan *on otettava huomioon lapsen mielipide ja toivomukset.*
- *Huoltajan on kerrottava lapselle lasta koskevasta päätöksistä ja muista lapsen elämään vaikuttavista asioista.*
- Huomioitava lapsen ikä ja kehitystaso

Lapsen osallisuuden vahvistaminen

Lastenvalvojan tehtävät sopimusta vahvistettaessa LHL 8 §

- Lapsen etu, hänen omat toivomuksensa sekä *mielipide* on otettava huomioon sopimuksen vahvistamista harkittaessa.
- Vanhempien tehtävä keskustella asiasta lapsen kanssa, sopimusta vahvistavan tulee tiedustella asiaa vanhemmilta.
- *Lastenvalvojan tulee keskustella lapsen kanssa, jos lapsi tähän suostuu ja se on tarpeen lapsen toivomusten ja mielipiteen selvittämiseksi.*

Lapsen osallisuuden vahvistaminen

Tuomioistuimen tehtävät

- Tuomioistuimen on selvitettävä myös riidattomissa asioissa lapsen mielipide.
- Tuomioistuimen on varmistuttava, että huoltajat ovat selvittäneet lapsen mielipiteen.
- Lasta voidaan kuulla tuomioistuimessa olosuhdeselvityksen lisäksi tai sen sijaan LHL 15 a.
- Kuulemisesta tarkemmat säännökset, tuomioistuimella laaja harkintavalta.
- Kuulemisen tulee tapahtua lapsilähtöisesti.
- Tuomioistuimella mahdollisuus käyttää apunaan asiantuntija-avustajaa, tällöin tämän tehtävänä myötävaikuttaa siihen, että kuuleminen tapahtuu lapsiystävällisesti.

Lapsen osallisuuden vahvistaminen

Sosiaalilautakunnan selvityksen tekijän tehtävät LHL 16 §

- Lapsen kuuleminen henkilökohtaisesti
- Lapselle kerrottava mahdollisuus tulla kuulluksi myös tuomioistuimessa.
- Selvityksentekijää kuullaan kuultavana ei todistajana LHL 16 a §.
- Selvityksen tekijä ei edusta kumpaakaan vanhempaa.
- Selvityksen tekijän aseman muutos korostaa hänen rooliaan lapsen edun valvojana huoltoriidassa.

10 § Lapsen huoltoa ja tapaamisoikeutta koskevan asian ratkaiseminen

- Asia on ratkaistava ennen kaikkea lapsen edun mukaisesti.
- Kiinnitettävä huomioita siihen, *miten huollon ja tapaamisoikeuden tavoitteet parhaiten toteutuvat vastaisuudessa.*
- Huoltomuotoa ratkaistessa *kiinnitettävä lisäksi huomioita vanhempien kykyyn asettaa lapsen tarpeet vanhempien välisten ristiriitojen edelle.*
- *Asumista ja tapaamisoikeutta ratkaistaessa otettava huomioon erityisesti; lapsen ikä ja kehitystaso, luonne ja taipumukset, mahdolliset erityistarpeet, vanhempien asuinpaikkojen välinen etäisyys sekä vanhempien kyky yhdessä ottaa vastuu lasta koskevista asioista*
- Asia on ratkaistava vanhempien sopimalla tavalla, ellei ole aihetta olettaa ratkaisun olevan vastoin lapsen etua.

- Tietopaketti lapsenhuoltolain uudistamisesta
- https://www.eduskunta.fi/FI/tietoaeduskunnasta/kirjasto/aineistot/kotimainen_oikeus/LATI/Sivut/lapsen-huolto-ja-tapaamisoikeus.aspx
- Oikeusministeriön hankesivut lapsenhuoltolain uudistamisesta
- <http://oikeusministerio.fi/hanke?id=afb68d97-f273-4760-a132-3a5ab8cf065e>

Tavoitteena on antaa hallituksen esitys eduskunnalle kesällä 2018.